[2018] 7 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ

ਬਨਾਮ

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ

(2017 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 958)

02 ਜੁਲਾਈ, 2018

[ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860:

ss 302 ਅਤੇ 392 ਯੂ/ਐਸ. 34 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਦੋਹਰੇ ਕਤਲ ਲਈ - ਯੂ/ਐਸ.ਐਸ. 120-ਬੀ, 302, 392 ਅਤੇ 397-ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 1 - ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 3 ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਅਪੀਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ - ਫੜਿਆ ਗਿਆ: ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ।

ਸਬੂਤ:

ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤ - ਆਯੋਜਤ: ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇੰਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੀ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920:

ss 3, 4, 5 ਅਤੇ 8 - ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਧੀਨ 4 - ਕੀ 8 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਫਰੇਮਿੰਗ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ। /ss 3 ਅਤੇ 4.

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ
ਆਯੋਜਿਤ:
ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.

1. ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 15 ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, 2 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, 6 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਅਤੇ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 16- ਸੀ। ਜੁਰਮ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 17 ਦਿਨ ਬਾਅਦ। ਉਕਤ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 16-17 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਕੋਲ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਬੈਗ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਹਿਣੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 6.1][841-E-H; 842-ਏ-ਸੀ]

2. ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਚਾਕੂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਚਾਕੂ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਦਾਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਕਿ ਸੱਟ ਉਕਤ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਜਾਂ ਖੂਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ. ਉਕਤ ਚਾਕੂ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6.2][842-C-F]

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਨੂੰ FSL ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ. ਪੀਡਬਲਯੂ-33/ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮੀਜ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। "ਬੀ" ਗਰੁੱਪ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਉਹੀ "ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ" ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੈੱਡ-ਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵੀ ਉਸੇ ਖੂਨ ਦੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਗਰੁੱਪ। ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੈੱਡ-ਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੀ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਲਾਨ ਹੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਟੁਕੜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6.3][842-G-H; 843-A-B, C-D, F-G]

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2014) 12 SCC 133; ਦੇਬਾਪ੍ਰਿਆ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2017) 11 SCC 31 : [2017] 1 SCR 566 – 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

4. ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। PW30 ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ/ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ PW-23 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਡੰਪ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, PW-30 ਅਤੇ PW-32A ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6.4][844-A-B, E-F]

5. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਹਿਰ PW-35 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਆਈ.ਓ. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-32ਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। [ਪੈਰਾ 6.5][844-G; 845-ਸੀ.]

6. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਸ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7][848-E]

ਪ੍ਰਤੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ. (ਸਹਿਮਤ)
1.1 ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਸਕੀਮ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਮਾਪ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ। ਉਂਗਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਪ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਏ ਹਨ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8][848-D-E]

1.2 ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 4 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। [ਪਾਰਾ 26 ਅਤੇ 27] [855-D-F]

1.3 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ। ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰ ਬਣ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ 1920 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। . [ਪੈਰਾ 48][864-ਬੀ-ਸੀ]

1.4 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਮ ਛਾਪ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਛਾਪ"। ਕੀ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। [ਪਾਰਾ 49, 51][864-D-E; 865-ਏ]

ਵੀ.ਟੀ. ਖਾਨਜ਼ੋਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (1982) 2 SCC 7 : [1982] 3 SCR 411 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1986) 4 SCC 667 : [1986] 3 SCR 946 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

*ਸਪਨ ਹਲਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 191 (2012) DLT 225 - ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ।

ਸ਼ੰਕਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1978) 3 SCC 435; ਮੁਹੰਮਦ. ਅਮਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1997) 10 SCC 44; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ (2009) 14 SCC 80 : [2009] 8 SCR 98; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਬਾਬੂ ਮਿਸ਼ਰਾ (1980) 2 SCC 343:[1980] 2 SCR 1067; ਮਹਿਮੂਦ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਏਆਈਆਰ 1976 ਐਸਸੀ 69 : (1976) 1 ਐਸਸੀਸੀ 542; ਥਾਵਰਾਜ ਪਾਂਡੀਅਨ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 2003 ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ. L.J.2642; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2014) 12 SCC 133 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਭਾਵੇਂ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਰਕ Q5, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖੱਬੀ ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਨ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਂਗਲਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇੰਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਾ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 392 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 52, 53 ਅਤੇ 54] [865- B-F]

ਰਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2011) 3 SCC 685 : [2011] 4 SCR 585 – 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਜੇ.
(2014) 12 SCC 133 ਪੈਰਾ 6.3 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2017] 1 SCR 566 ਪੈਰਾ 6.3 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਜੇ.
(2012) DLT 225 ਨੇ ਪੈਰਾ 9 ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ
(1978) 3 SCC 435 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
(1997) 10 SCC 44 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
[2009] 8 ਐਸਸੀਆਰ 98 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[1980] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1067 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
(1976) 1 SCC 542 ਪੈਰਾ 18 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
2003 ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ. L.J.2642 ਪੈਰਾ 24 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ
(2014) 12 SCC 133 ਨੇ ਪੈਰਾ 33 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
[1982] 3 ਐਸਸੀਆਰ 411 ਪੈਰਾ 41 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1986] 3 SCR 946 ਪੈਰਾ 44 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2011] 4 SCR 585 ਪੈਰਾ 52 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2017 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 958।
2014 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1300 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 10-12-2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਹਰਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਬਾਨਾ, ਅਜੈ ਗੁਪਤਾ ਰਿਸ਼ੀ ਚਾਵਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੰਦੀਪ ਸੇਠੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਪੀ.ਕੇ.ਡੇ, ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਰੇ, ਬੀ.ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ. 1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ 10 ਦਸੰਬਰ 2014 ਦੇ 2014 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1300 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਨਾਲ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਨਾਲ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 392 ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਨਮਾਨਿਤ

1.1 ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 20 ਅਕਤੂਬਰ 2009 ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11:45 ਵਜੇ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਮੁਖਬਰ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ ਸੀ-190, ਕਿੰਨਰ ਵਾਲੀ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੜਬੜ ਹੈ। ਅੰਦਰ. ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਚਾਬੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਮੇਨ ਗੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਖੂਨ ਸੁੱਕਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਨੰਬਰ 800 ਡੀ.ਐਲ.-6ਸੀਏ-3414 ਦੇ ਚਾਰੇ ਟਾਇਰ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਥਰੂਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਮੀਨਾ ਕਿੰਨਰ ਦੀ ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਡਬਲ ਬੈੱਡ 'ਤੇ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਕਿੰਨਰ ਉਮਰ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ। ਵਿਮਲੇਸ਼ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਗਰਦਨ, ਛਾਤੀ, ਬਾਂਹ, ਪੈਰ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ, ਅੰਗੂਠੀ ਆਦਿ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਘਰ 'ਚ ਸਾਮਾਨ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੀਜੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ।

1.2 ਡਾਕਟਰ ਸੁਨੇ ਐਮ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਦੁਆਰਾ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਸਦਮਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੀਨਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਡਾਕਟਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-7) ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸੱਟਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਟਾਂ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

1.3 ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (I.O) ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ (PW32A), ਨੇ ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 3) ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਬਿਊਰੋ, ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਕਮਲਾ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਨੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਛੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਫੜੇ।

1.4 3 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 8:30 ਵਜੇ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੁਲਤਾਨ ਉਰਫ਼ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ। ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ, ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3), ਅਤੇ "ਐਨ" (ਕਿਸ਼ੋਰ) ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਨਾਲ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੁਲਤਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਨੂੰ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਲਾ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 15 ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, 2 ਜੋੜੇ ਪੇਜੇਬ, 6 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਸਨ, ਰੁ. 2,00,000/- ਨਕਦ, ICICI ਦੀ ਇੱਕ ਕਲਾਈ ਘੜੀ
ਬਣਾ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ।

1.5 ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਸੁਲਤਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੋਨਵੀਰ ਉਰਫ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਜੋ ਤੇਜਾ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੋਨਵੀਰ ਉਰਫ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2), ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਬੈਗ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ 15 ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, 2 ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ, 6 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਸਨ। 50,000/- ਨਕਦ। ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2) ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਬਾਹਰ ਲਿਆਇਆ।

1.6 ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਰੀ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 3) ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੈਗ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, 2 ਗੁੱਟ ਵਾਲੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। 3,00,000/- ਦੀ ਨਕਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 4 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 4.35 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

1.7 ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 3) ਨੇ ਫਿਰ 4 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ "ਐਨ" (ਕਿਸ਼ੋਰ) ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। "ਐਨ" (ਕਿਸ਼ੋਰ) ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ, 1 ਨੋਕੀਆ 6600 ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਅਤੇ 32,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

1.8 7 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ, ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਵਿਮਲੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਲਈ ਪਿੰਡ ਭਿੰਡ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਰੈਨਾ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਟੁੱਟੀ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਵਾਲੀ ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਨੂੰ ਏਐਸਆਈ ਉਦੈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-23) ਨੇ 1 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਨੂਰਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਪੁੰਜ ਲਾਇਡ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਗੇਟ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਈ.ਓ. - SI ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ (PW-32A) 8 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ। ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚਲੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਆਈ.ਓ. - SI ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ (PW-32A)। ਸੁਲਤਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਸੋਨਵੀਰ ਉਰਫ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਨੂਰਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਪੁੰਜ ਲਾਇਡ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਗੇਟ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

1.9 12 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ, ਸੁਲਤਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੁਆਰਟਰ ਨੰਬਰ 86, ਟਾਈਪ-2, ਜਲ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਗੈਰੇਜ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਖੋਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਬਾਹਰ ਲਿਆਇਆ। ਉਕਤ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ 'ਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਸਨ। 40,000/- ਨਕਦ ਅਤੇ 2 ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ।

1.10 I.O - SI ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ (PW-32A), ਨੇ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ। ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਸਨ।

1.11 ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਛਾਪੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ. - SI ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ (PW-32A), ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

1.12 ਘਟਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

1.13 ਕਿਉਂਕਿ "N" ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

1.14 ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1), ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2), ਅਤੇ ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3)। ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 3) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਵਿਮਲੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3) ਇੱਕ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਟੈਕਸੀ ਕਿਸੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ।

2. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 3 ਜੂਨ 2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 392 ਆਰ.ਡਬਲਯੂ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.

2.1 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੱਟਾਂ ਚਾਕੂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ/ਲੱਸਣ/ਚੀਰੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਖਿੱਲਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ/ਨਕਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਕਵਰੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ21, ਪੀਡਬਲਯੂ-25, ਪੀਡਬਲਯੂ-31, ਪੀਡਬਲਯੂ-34 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-36 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

2.2 ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜਾ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਡਾਇਨਿੰਗ ਟੇਬਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਈ ਇੱਕ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੀ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ "ਚੁੱਰਾ" ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀੜਤ ਦੇ ਘਰੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ "ਬੀ" ਸਮਾਨ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ Q1-Q6 ਮਾਰਕ ਕੀਤੇ ਛੇ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਵਿੱਚੋਂ, Q5 ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਖੱਬੀ ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਛਾਪ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ।

2.3 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਡਕੈਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 397 ਜਾਂ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਕਿ ਤਿੰਨੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3) ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 3) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸੀ।

3.1 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਹਿਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

3.2 ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਤੋਂ ਚਾਕੂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਫਐਸਐਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਕਤ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਕਿ ਸੱਟ ਉਕਤ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਬਾਰੇ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3.3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ "ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ" ਭਾਵ "ਬੀ" ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਦਾਗ, ਬੇਹਿਸਾਬ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ, ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਉਕਤ ਵੈਨ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਦਾ ਟੁਕੜਾ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ SLP ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 2017 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 958 ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

5. ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

(i) ਬੇਹਿਸਾਬ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ;

(ii) ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਚਾਕੂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ;

(iii) ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਕਮੀਜ਼ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ;

(iv) ਛੱਡੀ ਗਈ ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਅਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ;

(v) ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਮੌਕੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਛਾਪਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।।

6. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੀਰੀਏਟਿਮ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 302, 392 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6.1 ਬੇਹਿਸਾਬ ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 15 ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, 2 ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ, 6 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਅਤੇ ਰੁਪਏ। 3 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2) ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 50,000/- ਦੀ ਨਕਦੀ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 16-17 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਸੀ। ਉਕਤ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਦੇ ਸਨ।

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਉਸ ਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ। ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜੁਰਮ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 16-17 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕੋਲ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਬੈਗ ਫੜੇ ਹੋਏ ਪਾਏ ਗਏ।

ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਤੇਜਾ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਘਰ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਰਾ ਵਿਮਲੇਸ਼, ਇੱਕ ਮੁਹੰਮਦ। ਅਯੂਬ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4) ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਏਪੀਪੀ ਦੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਹਿਣੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

6.2 ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਚਾਕੂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਚਾਕੂ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। FSL ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ. PW-33/A) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਾਕੂ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਚਾਕੂ ਦੁਆਰਾ ਸੱਟ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਕਤ ਚਾਕੂ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਾਰੇ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ, ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ, ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6.3 ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਸ਼ਰਟ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2) ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇਜਾ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਕਮੀਜ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। . ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ. ਪੀਡਬਲਯੂ-33/ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਕਮੀਜ਼ "ਬੀ" ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਉਹੀ ਸੀ। ਖੂਨ ਦਾ ਗਰੁੱਪ" ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ।

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੈੱਡ-ਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵੀ ਸਨ। ਇੱਕੋ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ. ਪੀਡਬਲਯੂ-33/ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੈੱਡਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਬੀ' ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਪਾਈ ਗਈ।

ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੈੱਡ-ਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਲਾਨ ਹੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [(2014) 12 SCC 133 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪੈਰੇ 41 ਅਤੇ 45] ਅਤੇ ਦੇਬਾਪ੍ਰਿਆ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ [(2017) 11 SCC 31; ਪੈਰਾ 8] ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੀਰੋਲੋਜੀਕਲ ਤੁਲਨਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਖੂਨ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਲਾਨ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ.

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕਮਰਾ ਤੇਜਾ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਤੇਜਾ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਕਤ ਕਮਰਾ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਕਮੀਜ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6.4 ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਅਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਦੀ ਕਥਿਤ ਰਿਕਵਰੀ

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਤੋਂ 20 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਵਿਮਲੇਸ਼ ਦੀ ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰੇਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ.ਓ. - SI ਅਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ (PW-32A), 8 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ। ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਵਾਲੀ ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ASI ਉਦੈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ (PW-23) ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1 ਨਵੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਲਾਵਾਰਿਸ ਵਜੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂਰਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਪੁੰਜ ਲਾਇਡ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਗੇਟ ਨੰਬਰ 2 ਨੇੜੇ ਨਾਕਾ ਲਗਾਇਆ ਜਿੱਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਨੰਬਰ 86 ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ। ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

SI ਅਭਿਸੇਕ ਸਿੰਘ (PW-30) ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ/ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਏਐਸਆਈ ਉਦੈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-23) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੁੱਟੀ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਐਸਆਈ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-30) ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ (ਪੀਡਬਲਯੂ-32ਏ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

6.5 ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਛਾਪਾਂ ਬਾਰੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਹਰ, ਆਰ ਐਨ ਰਾਵਤ (ਪੀਡਬਲਯੂ 35) ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ

ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ SI ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ (PW-8) ਦੁਆਰਾ ਘਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਛੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਚਾਂਸ ਪ੍ਰਿੰਟਸ Q1 ਤੋਂ Q3 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਕਸੇ ਤੋਂ, Q4 ਨੂੰ ਸ਼ੋਕੇਸ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੋਂ, ਅਤੇ Q5 ਅਤੇ Q6 ਲੋਹੇ ਦੀ ਸੇਫ ਤੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਮਾਹਿਰ, ਆਰ.ਐਨ. ਰਾਵਤ (ਪੀਡਬਲਯੂ-35), ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ (ਉਦਾਹਰਣ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-35/ਏ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ-35/ਬੀ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ Q1 ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ। ਸੁਲਤਾਨ @ ਰਾਜੇਸ਼ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਦੀ ਸੱਜੀ ਹਥੇਲੀ ਦੀ ਛਾਪ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਿੰਟ Q5 ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਦੀ ਖੱਬੀ ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ. ਰਾਜੇਸ਼ @ ਸੁਲਤਾਨ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ (ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੂੰ ਆਈ.ਓ. - SI ਅਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ (PW-32A), ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ("ਐਕਟ") ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ.

ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 10.12.2014 ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2014 ਦੇ 1300 ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 302, 392 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ. 1. ਮੈਂ ਸਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹਾਂ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302, 392 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ-02: ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਸਾਕੇਤ ਅਦਾਲਤ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 10.12.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3. ਮੈਂ ਸਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 5 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ, ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

4. ਹੁਣ, ਮੈਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ।

5. ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ '1920 ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:
"ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪ, ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਏਜੰਟਾਂ ਵਜੋਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਛਾਪਾਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਫੋਟੋਆਂ, ਆਦਿ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਟ੍ਰਾਈਬਜ਼ ਐਕਟ, 1911 (1911 ਦਾ III) ਦੀ ਧਾਰਾ 9। ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਚੁੱਕਣਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵਿਹਾਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਜਾਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਾਪ ਆਦਿ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਨਿਯਮਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਪ ਆਦਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਫੋਟੋਆਂ ਆਦਿ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨੂੰ 1920 ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਾਪਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲੈਣਾ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਨਿਯਮਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

7. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 3, 4 ਅਤੇ 5 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"3. ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪ ਆਦਿ ਲੈਣਾ।
ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਰਿਹਾ ਹੈ-

(a) ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ; ਜਾਂ
(ਬੀ) ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (1898 ਦਾ 5) ਦੀ ਧਾਰਾ 118 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਅਤੇ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। "
ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਗੈਰ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

“4. ਗੈਰ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪ, ਆਦਿ ਲੈਣਾ।- ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"5. ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।- ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਰਡਰ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਪ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ , ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

8. ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਮਾਪ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ। ਉਂਗਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਪ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਏ ਹਨ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਅਤੇ 23 ਵਿੱਚ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨਵੀਰ ਉਰਫ਼ ਸੋਮਵੀਰ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

ਏ. ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 191 (2012) ਡੀਐਲਟੀ 225 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਆਈ.ਓ. 1920 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਮਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੀ. ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਮਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1997) 10 SCC 44 1920 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ।

C. ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 1920 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਸੋਨਵੀਰ ਉਰਫ਼ ਸੋਮਵੀਰ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ।

10. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

11. ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੂਰਾ ਬੈਂਚ ।O ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਨਮੂਨਿਆਂ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
12. ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ 30.09.2011 ਨੂੰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

13. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, (Crl.A.No.1005/2008, 30.09.2011 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“1. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 362/2008 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 25 ਮਈ, 2010 ਨੂੰ) ਅਤੇ ਸਤਿਆਵਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 34/2001 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 9 ਜੁਲਾਈ, 2009 ਨੂੰ ਹੋਇਆ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ '1920 ਐਕਟ') ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1005/2008[ਭੁਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ)] ਅਤੇ ਨੰਬਰ 408/2007 [ਦ੍ਰੋਜਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ) ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।], ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਕੀ ਆਈਡੈਂਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪ੍ਰਿਜ਼ਨਰਜ਼ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

14. 1920 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, 4 ਅਤੇ 5 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1978) 3 SCC 435 ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ; ਮੁਹੰਮਦ. ਅਮਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1997) 10 SCC 44 ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ (2009) 14 SCC 80 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਬਾਬੂ ਮਿਸ਼ਰਾ, (1980) 2 SCC 343, ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ @ ਸੋਨੂੰ ਬਨਾਮ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ ਦਿੱਲੀ (2005 ਦਾ Crl.A.No.446) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ। ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ:

"22. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸਤਿਆਵਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। "

15. ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

"10. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ @ ਸੋਨੂੰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ, ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਏ. 2005 ਦੇ ਨੰਬਰ 446 ਨੇ 25.3.2010 ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਏ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ:

"26. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਸਿੱਧੇ ।O ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ, ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਛਾਣ ਕੈਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦੀ ਹੈ।

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.]

ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਵਰਗੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਏ. ਨੰ. 1005/2008 ਪੰਨਾ 7 ਦਾ 15 ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਛਾਪ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕਾਰ ਨੰ. ਡੀ.ਐਲ. ਤੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। 2C A 4116 21 ਦਸੰਬਰ 2000 ਨੂੰ।

16. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹੀ ਮੁੱਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ ਸਪਨ ਹਲਦਾਰ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

17. ਹੁਣ ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਕੇਸ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 1920 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

18. ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਕੇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ, ਮਹਿਮੂਦ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਏਆਈਆਰ 1976 ਐਸਸੀ 69: (1976) 1 ਐਸਸੀਸੀ 542:

"22. ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? AIR 1976 SC 69 ਮਹਿਮੂਦ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਛਾਪਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਛਾਪਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ। , ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

19. ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 26, 28 ਅਤੇ 32 ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"26. ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਥਾਵਰਾਜ ਪਾਂਡੀਅਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈਡੈਂਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪ੍ਰਿਜ਼ਨਰਜ਼ ਐਕਟ, 1920 ਦੇ 4 ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਛਾਪਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਛਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

28. ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ। ਪੂਰਵ-ਨਜ਼ਰ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ILR 1983 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੋਮ. 1508 ਨਿਜ਼ਾਮੂਦੀਨ ਉਸਮਾਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ।

32. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਜੋ ਕਿ 'ਮਾਪ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ। ਫਿਰ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ; ਪਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਮਨ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 , 1920 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਕੈਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

20. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਖੁਦ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਸੀ।

21. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਪਨ ਹਲਦਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਮਹਿਮੂਦ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। (supra) ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਦੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਹਿਮੂਦ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ"। ਮਹਿਮੂਦ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਗੋਲ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੰਡਾਸਾ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 16, 18 ਅਤੇ 19 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: “16. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

18. ਦੂਸਰਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਗੰਡਾਸਾ ਦੇ ਹੈਂਡਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਦਵਾਰਕਾ ਦਾ ਕਾਤਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਸੱਟ ਇਸੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਿੰਕ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੰਡਾਸਾ 'ਤੇ ਖੂਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਖੂਨ ਮਨੁੱਖੀ ਮੂਲ ਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

19. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦਰਿਆਓ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 15, ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਨਰ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਪੀਟਲ ਚਾਰਜ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗੰਜੇ ਅਤੇ ਹਠਧਰਮੀ ਰਾਏ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਧਾਰਾ 45 ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਨਣਯੋਗ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

22. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਟੁਕੜਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਬੁਨਿਆਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹਿੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ।ਸਜ਼ਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"20. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਕਾਂਤ ਟੁਕੜਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਬੁਨਿਆਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ।"

23. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 22 ਵਿਚ ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮਹਿਮੂਦ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

24. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 26 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਥਾਵਰਾਜ ਪਾਂਡੀਅਨ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, 2003 ਸੀਆਰਆਈ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ। L.J.2642 ਜਿੱਥੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ IO ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਦੀ ਛਾਪ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.]

ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੀ।

25. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਪਨ ਹਲਦਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1920 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਜਾਂ ਕੈਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਹੈ।

26. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ; ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

27. ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਬੈਂਚ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।

28. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 32 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਮਾਪ ਲੈਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਆਈ.ਓ. ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਮਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ, ਪਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਸਪਨ ਹਲਦਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 32 ਵਿੱਚ, ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ। ਅਮਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"32. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ "ਮਾਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਇੱਕ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ, ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ; ਪਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਮਨ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ। 29. ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਮਨ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਹੰਮਦ ਵਿਚ. ਅਮਨ ਕੇਸ, ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ:

"7. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਇਕ ਅਪਰਾਧਕ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਅਮਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਲੱਗੇ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਜੱਗ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਜੱਗ, ਹੋਰ ਲੇਖਾਂ ਸਮੇਤ, 14-4-1983 ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ, ਪੈਕੇਟ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - 19-4-1983 ਨੂੰ। ਸਟੀਕ ਹੋਣ ਲਈ — ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਮੁਹੰਮਦ ਦੁਆਰਾ। ਸਾਦਿਕ (ਪੀਡਬਲਯੂ 4) ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ (ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਪੀ-59 ਵਜੋਂ ਮਾਰਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ)। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਯਾਨੀ ਕਿ 20-4-1983 ਨੂੰ, ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਜੱਗ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈ ਕੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ (ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੋਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ) ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਲੇਖਾਂ (ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੋਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ) ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੱਤਰ (ਐਕਸਸਟੈਂਟ ਪੀ- 60)। ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਹੰਮਦ ਅਮਨ ਨੂੰ 20-4-1983 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਐਚ.ਸੀ. ਰਾਮਜੀ ਰਾਮ (ਪੀ ਡਬਲਯੂ 24) ਅਤੇ 24-5-1983 ਨੂੰ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 20-6-1983 ਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਇਹ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਵੀ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਲਈ. ਅਮਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 30-6-1983 ਨੂੰ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ. 115) ਇਸ ਰਾਏ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਜੱਗ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ।

30. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਿਓਰੋ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪੈਰਾ 8:

“8...ਉਪਰੋਕਤ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਲਿੰਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ। ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ..." (ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰੇਖਾਂਕਿਤ)

31. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਭਾਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਨਘੜਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ.

32. ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੈਰਾ ਨੰ: 7 ਅਤੇ 8 ਵਿਚ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

33. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2014) 12 SCC 133 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ ਮੁਹੰਮਦ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਮਨ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦਿੱਤੇ ਹਨ:

"28. ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡਿਸੂਜ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੋ ਇੱਕ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਏ ਗਏ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇ। ਮੁਹੰਮਦ. ਅਮਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤ ਘੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 49, ਪੈਰਾ 8)

"8. ... ਭਾਵੇਂ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ। ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ।"
34. ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਅਮਨ ਕੇਸ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

35. ਸ਼ੰਕਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1920 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 83 ਅਤੇ 84 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:
"83. ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਗੰਭੀਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਫਿੰਗਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਸਪਰਟ, ਮਿਸਟਰ ਤੰਖਾ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਨਮੂਨੇ ਫਿੰਗਰ-ਇੰਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

84. ਵਿਵਾਦ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਪੀ., ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

36. ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

37. ਸਪਨ ਹਲਦਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲੂ ਥੋੜਾ ਹੋਰ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਤਲਬ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"8. ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—(1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, 1[ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ,] ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।—(1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, 1[ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ,] ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ।

(2) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ-
(a) ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ;
(ਬੀ) ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਪ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ;
(c) ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ;
(d) ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਪ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ;

(e) ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਰਾਵੇ; ਅਤੇ
(f) ਮਾਪਾਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ, ਨਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ।
[(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰ ਨਿਯਮ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਸ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।]

38. ਕੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ? ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ", ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ "ਮਈ"। ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ? ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਦੇਣ ਲਈ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਪ ਨੂੰ "ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਜੇ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਜਿਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਪ ਲੈਣਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਅਸਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਪ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣ।

39. ਇਵੈਂਟ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 8 ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 4 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਈਓ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 5 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 5 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਲਏ ਹੋਣ। ਪਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

40. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਇਹ ਵਾਕੰਸ਼ ਵੀ ਵਰਤਦਾ ਹੈ "ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਪ ਅਤੇ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ"। ਹੁਣ, ਜੇਕਰ "ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ" ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਕੋਈ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਨੋਟ ਕਰੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 5 ਦਾ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1898 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 5 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਪ ਮੰਗਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

41. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ.ਟੀ. ਖਾਨਜ਼ੋਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (1982) 2 SCC 7. ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਐਕਟ, 1934, ਸੈਕਸ਼ਨ 58 ਉਪ ਧਾਰਾ (2) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 58 ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਦੇ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 58(1) ਅਤੇ (2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਿਰਣਾ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

"13. ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਐਕਟ, 1934 ਦੀ ਧਾਰਾ 58(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ:

"ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ।"

ਸੈਕਸ਼ਨ 58 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ (j) "ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਟਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (r) ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ: "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਵਿਹਾਰ ਲਈ" ...।"

42. ਧਾਰਾ 58(1) 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਜੋ "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਪੈਰਾ 18 ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

“18.....ਉਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 58(1) ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਕਿ ਸਟਾਫ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਕੋਲ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 58(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

43. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 58(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਰਕੂਲਰ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

44. ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ (1986) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 667, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ, 1954। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ "ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ"। ਧਾਰਾ 40 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 40 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (j) ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਸਨ।

45. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਨਿਲਾਮੀ ਵੇਚ ਕੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 40 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ "ਅਧੀਨ" ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਹੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਪਤੀ, ਐਕਟ

ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਨਿਲਾਮੀ-ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

46. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

6 .....ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਕਾਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ....."

47. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 8, 16 ਅਤੇ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ. ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“7. ..... ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਫਰੇਮਿੰਗ ਧਾਰਾ 8, 16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ 20. ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8, 16 ਅਤੇ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ "ਬੱਧ ਕੀਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛੱਡ ਕੇ" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

48. ਉੱਪਰ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ। ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪਾਈ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰ ਬਣ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। 1920 ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ।

49. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਪਾਮ ਛਾਪ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਛਾਪਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਕੀ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ ਗਏ ਸਨ।

50. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ PW32 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ:

"ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 32 ਦਾ ਪੰਨਾ 173 (ਹੇਠਾਂ) 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, "ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰਾਜੇਸ਼ @ ਸੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਦੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਸ.ਆਈ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਲਈ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਬਿਊਰੋ, ਮਾਲਵੀਆਨਗਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਾਬਕਾ PW32/N ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। "

ਸੋਨਵੀਰ @ ਸੋਮਵੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.]

51. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

52. ਭਾਵੇਂ, ਅਸੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ, ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਰਕ Q5 (ਲੋਹੇ ਦੀ ਸੇਫ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ) ਸੋਨਵੀਰ ਦੀ ਖੱਬੀ ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਉਂਗਲਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (2011) 3 SCC 685 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“17. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਬਚਾਅ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ”

53. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

54. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 392 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ADITYA MAHAJAN ADVOCATE